

Патийчук Виктор. Актуальные проблемы внешней политики и безопасности стран и регионов мира в контексте распространения современных международных конфликтов. Обобщено понятие «международный конфликт» на основе безопасностных позиций. Исследованы актуальные проблемы безопасности планеты в контексте распространения современных международных конфликтов. Определены наиболее угрожающие проблемные вопросы мировой безопасности, сформировавшиеся под влиянием распространения современных вооруженных конфликтов. Проанализированы основные международные конфликты на планете. Определена степень их опасности на современную мировую политику и возможности начала третьей мировой войны. Указано на степень остроты современных международных конфликтов и раскрыто их влияние на региональную политику государств. Акцентировано на необходимости решения актуальных проблем современной внешней политики с позиции урегулирования существующих международных конфликтов.

Ключевые слова: международный конфликт, внешняя политика, пространственное распространение международных конфликтов, международная безопасность, региональная безопасность, глобальные проблемы.

Patiychuk Viktor. Actual Problems of Foreign Policy and Security of Countries and Regions of the World in the Context of the Spread of Contemporary International Conflicts. The concept of international conflict on the basis of security positions is generalized. The urgent security problems of the planet in the context of the spread of modern international conflicts are investigated. The most threatening issues of world security, which were formed under the influence of the spread of modern armed conflicts, were determined. The main international conflicts on the planet are analysed. The degree of their danger to the contemporary world politics and the possibility of solving the Third World War is determined. The degree of acuteness of modern international conflicts is pointed out and their influence on the regional policy of the states is disclosed. The emphasis is on the need to solve topical problems of contemporary foreign policy from the point of view of resolving existing international conflicts.

Key words: international conflict, foreign policy, spatial distribution of international conflicts, international security, regional security, global problems.

Стаття надійшла до редколегії
01.10.2018 р.

УДК 324(450):[324.8–028.81:808.53]«2018»

**Сергій Кулик,
Наталія Шмарова**

Радикалізація антиміграційної риторики політичних партій Італії на парламентських виборах 2018 р.

Проаналізовано висловлювання політиків та положення виборчих програм найбільших політичних партій Італії щодо проблем міграції та біженства під час проведення позачергових парламентських виборів 2018 р. З'ясовано як міграційна криза вплинула на внутрішньополітичний розвиток країни та її зовнішню політику. Вивчено особливості радикалізації антиміграційної риторики політичних партій. Стверджуємо, що опозиційні («Вперед, Італіє!», «Ліга») та контрсистемні партії «Рух п'яти зірок» для здобуття перемоги на виборах максимально використали міграційний виклик для Італії. Антиміграційна риторика політичних партій була зумовлена їх трактуванням міграційної кризи у контексті економічної та політичної кризи в країні, небажанні та неспроможності ЄС допомогти Італії та італійцям подолати їх, підтримці ними особисто В. Путіна й зовнішньої політики Російської Федерації. Важливо, що усі ці складники були взаємопов'язані, -обумовлені, -посилені й -маніпульовані за змістом і часом. Антиміграційні гасла загострили конкуренцію між ідейними платформами політичних партій та їх боротьбу за голоси виборців.

Ключові слова: вибори, політичні партії, ультраправі, мігранти, криза біженців, міграційна політика, депортація, популізм.

Постановка наукової проблеми та її значення. Підтримка виборцями правих партій у європейських країнах – Франції, Греції, Австрії, Німеччині, Фінляндії – була зумовлена критикою останніми неефективної міграційної політики ЄС, актуалізацією питань практичного здійснення міграційної політики, й як наслідок, поширенням у суспільстві радикальних та націоналістичних

настроїв. Вимоги щодо перегляду міграційної політики на національному й загальноєвропейському рівнях, боротьба з мігрантами були детально конкретизовані у передвиборчих програмах політичних партій Італії. Запропоновані ними нетрадиційні й агресивні підходи до вирішення цих проблем, їх простота й аргументованість для електорату в підсумку привели до перемоги антимігрантських євроскептичних партій. Результати парламентських виборів 2018 р. в Італії засвідчили, що це не випадкові, одиничні перемоги політичних партій та коаліцій, а також, що антимігрантські гасла та програми набувають системного й популістського характеру.

Складниками антиміграційної риторики правих політичних партій на парламентських виборах в Італії були міграційна, економічна, політична кризи в Італії, підтримка їх і ними особисто президента РФ В. Путіна. Це привело до посилення конкуренції між правими партіями, їх ідеологіями, можливими шляхами вирішення проблем, за вплив на громадську думку в країнах ЄС.

Аналіз досліджень із цієї проблеми. Міграційна криза в країнах ЄС досліджена детально в працях українських та закордонних авторів. Натомість публікацій, у яких б детально розглядали передвиборні програми партій, перебіг виборчої кампанії в Італії щодо наявності антиміграційного змісту небагато. Виділимо праці кандидата історичних наук, директора Інституту політики та урядування В. Вдовиченко [17], аналітичні матеріали вітчизняних політологів [9–11]. Автори статті використали в роботі матеріали вітчизняних та іноземних друкованих та електронних засобів масової інформації, які різноаспектно висвітлювали хід парламентської виборчої кампанії. Із певними застереженнями нами використано публікації на російських сайтах [4; 12; 13; 20]. Однак, цілісного узагальнення цієї тематики у вітчизняній науковій думці ще не проведено.

Мета статті – з'ясувати особливості радикалізації антиміграційної риторики політичних партій на парламентських виборах в Італії 2018 р. **Завдання** – простежити антиміграційну риторику у виборчих програмах політичних партій, заявах їх лідерів; проаналізувати найважливіші складові частини антиміграційної риторики – міграційну, економічну, політичну кризи, вплив/підтримка на цих виборах Російської Федерації та особисто президента Росії В. Путіна та їх взаємопоєднання, взаємообумовлення, взаємопосилення, взаємоманіпулювання за змістом і часом.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Результати дострокових виборів до обох палат парламенту – Палати депутатів та Сенату, які відбулися 4–5 березня 2018 р., окреслили значні політичні зміни в Італії, які співставні з перемогою Д. Трампа у США й результатами проведення «Brexit» у Великій Британії. Місцеві оглядачі назвали результати виборів політичним землетрусом та розпадом попередньої партійної системи в Італії [14]. Ці вибори розширили межі стійкості правих популістських настроїв у країнах Європи.

Пріоритетом виборчої кампанії партій були внутрішні італійські проблеми – економіка (реформування системи оподаткування, працевлаштування, соціальне забезпечення), безпека (боротьба з тероризмом), а також урегулювання міграційної кризи. Тому всі учасники виборів вдалися до мігрантського популізму, відрізняючись лише своїми цільовими групами. Вже на парламентських виборах 2013 р. міграційну риторику в Італії підтримала молодь. Завдяки цьому «Рух п'ять зірок», який уперше брав участь у парламентських виборах, отримав найбільше голосів. Тоді ж відбулося найчисельніше омолодження італійського парламенту в історії країни. На загальних виборах 2018 р. лідерство «Руху п'яти зірок» Б. Грілло було передбачуване, однак такий високий результат (32,5 %) їм не прогнозувало жодне соціологічне опитування. Ще однією несподіванкою виборів стало те, що «Ліга» М. Сальвіні, колишня «Ліга Півночі», впевнено випередила партію «Вперед, Італіє!» «старого Сільвіо» (17,5 % і 14 %, відповідно) – це кращий результат на виборах за всю історію «Ліги». Недовіру італійців до традиційних політичних програм показав найгірший результат Демократичної партії з 1995 р. – 18,6 % голосів виборців.

Вагому роль зіграла найбільша за останні десять років явка виборців – 73 %. Особливо високою явка була саме на півдні, де перемогли «зіркові», адже безробіття, особливо молодіжне, мотивувало людей проголосувати за цю партію. Електоральна підтримка правих політичних сил географічно значно розширилась й тому, що охопила виборців, які розчарувались у політичних партіях, лідерах та політиці загалом.

Агресивна передвиборча агітація 2018 р. оберталася навколо теми міграції (табл. 1). Це була реакція політичних сил на кризу біженців, яка спалахнула у 2015 р., й вдарила по Італії на кілька років раніше, ніж по інших країнах-членах ЄС. Погіршення ситуації у Лівії внаслідок громадянської

війни зумовило те, що для втікачів із країн Африки та Близького Сходу Італія стала «першими воротами», а фактично «прохідним двором» до південних кордонів Європи.

Таблиця 1

Антиміграційна риторика політичних партій під час парламентських виборів в Італії 2018 р.*

Назва політичної партії, керівник	Заяви політиків та положення виборчої програми	Регіони електоральної підтримки
1	2	3
<i>Лівоцентристська коаліція на чолі з М. Ренці</i>		
Демократична партія Італії, М. Ренці	<p>Продовження попередньої міграційної політики: припинити подальший прийом біженців; відмова надавати італійське громадянство народженим в Італії дітям мігрантів; надавати матеріальну допомогу країнам, звідки до ЄС прибуває найбільша кількість мігрантів. Перерозподіл біженців в інші країни ЄС. Припинити фінансування ЄС Польщі та Угорщини, які відмовилися за квотами розміщувати на своїй території мігрантів, які прибули до Італії [11].</p> <p>Розроблено нову міграційну політику уряду, т. зв. «план Мінніті» (листопад 2017 р.), щодо Лівії. Вона передбачала: укладання Італією угод з різними збройними формуваннями у Лівії, які контролюють населені пункти та порти, для стримування біженців; допомога офіційному Тріполі створити власні морські пошуково-рятувальні сили, щоб «розвантажити» італійські ВМС й берегову охорону; формування спеціального «гуманітарного коридору» в Європу для тих, хто тікає від війни; укладення угод із південними лівійськими племенами для стримування африканських біженців на кордонах із Нігером, Чадом і Малі [10].</p> <p>Можливість співпраці з Росією для врегулювання ситуації в Лівії, звідки до Італії прямують мігранти.</p> <p>Припинити виділяти коштів на фінансування тимчасових притулків для біженців.</p>	Флоренція, Болонья. Пенсіонери, пільговики, освічені жителі великих міст у центрі та на півночі країни
<i>Правоцентристська коаліція на чолі з С. Берлусконі</i>		
«Вперед, Італіє!», С. Берлусконі	<p>Депортувати з Італії 600 тис. нелегальних мігрантів назад до Північної Африки.</p> <p>Блокувати прибуття мігрантів і запровадити більш жорсткі критерії надання їм гуманітарного захисту.</p> <p>Розробка «плану Маршалла» для Африки, який створить умови для того, щоб мігранти залишались у своїх країнах [9].</p> <p>Укладання двосторонніх угод із країнами Африки.</p>	Переважно центр і південь Італії, м. Мілан. Бідні, малоосвічені верстви населення, бюджетники, пенсіонери
«Ліга», М. Сальвіні	<p>Використання й нагнітання страху перед мігрантами серед певних верств суспільства. Наприклад, нелегальна міграція призводить міста Італії до радикальної трансформації; щоденна увага до злочинів, скоєних іноземцями.</p> <p>Гасла виборчої кампанії: «Спочатку – італійці!», «Зупинимо вторгнення!». Закрити Італію для «Ісламської небезпеки», тобто депортація 600 тис. нелегальних мігрантів, які прибули до країни із 2013 р. Щороку депортувати 100 тис. біженців [6].</p> <p>Повністю закрити кордон Італії для нелегалів: заборонити приймати біженців; посилити прикордонний контроль; створити тимчасові пункти для утримання мігрантів, у яких вони чекатимуть відправки на батьківщину; затримувати човни з мігрантами й силоміць відправляти їх назад, звідки вони приїхали [10].</p>	Промислово розвинуті північні регіони Італії, частково південь Італії – через проблему безробіття. Неофашистські організації. Потужний електорат партії «Брати Італії» (Д. Мелоні) на о. Сицилія, яка увійшла до правоцентристської коаліції

Продовження таблиці 1

1	2	3
«Рух п'яти зірок», Луїджі ді Майо	Позиціонували себе як антисистемна «сила звичайних італійців», альтернатива перемозі якої – це хаос. Мер Риму В. Раджи: політика інтеграції мігрантів повинна йти знизу шляхом залучення мігрантів до суспільно-політичних справ, як можливість довести, що вони заслуговують статусу біженця. Боротьба з мафією, яка активно заробляє на махінаціях із мігрантами [12]. Наплив мігрантів – це зростання екстремізму. Справедливий розподіл біженців по усіх країнах ЄС. Закриття кордонів Італії для мігрантів. Збільшення кількості поліцейських і зміцнення контрольно-пропускних пунктів; негайна репатріація біженців з Італії, яким відмовлено у наданні притулку; збільшення штату органів, що надають дозвіл на притулок в Італії [9]. Підтримка законопроекту (лютий 2018 р.) президента Франції Е. Макрона, який запроваджує суворі правила перетину кордону й ускладнює мігрантам можливість потрапити до Франції [6].	Бідні, малоосвічені жителі, фермери південних і центральних регіонів, регіони з високою часткою молоді. Виборці, які розчарувалися в усіх політиках: представники неофашистських, лівих, екологічних організацій, антиглобалісти й антивакциністи, анархісти, лібертаріанці, прихильники теорії змови. Розраховували на гендерну підтримку – пропонували жінкам обійняти посади міністрів МВС, МінОборони, МЗС, сільського господарства країни [17].

* Складено авторами за: [6; 9–12; 17].

Головними жертвами інформаційних повідомлень стали біженці, нелегали, яких подавали як «зло» для Італії. Тому з телеекранів глядачу показували «ще живі сакральні образи стародавнього Риму, який бореться з нашествиям «варварів». Свідченням того, що ця кампанія була однією з найбільш расистських з усіх, є такий сюжет передвиборчої реклами:

- Дуче! (титул Б. Муссоліні – С. К.) Дуче, скажіть, як вам сьогоднішня Італія?
- Вона перетворилася на Нігерію, Конго та Родезію! (сміх).
- Вам буде не до сміху, коли африканець прийде і забере вашу роботу! [10].

Усі учасники виборів були згодні з думкою, що необхідно зменшити кількість мігрантів, виступили проти міграційної політики ЄС. Правляча Демократична партія під керівництвом колишнього прем'єр-міністра М. Ренці, яка спочатку закликала громадян із розумінням ставитися до потоку мігрантів, що нахлинув до Італії з Лівії, згодом була змушена зайняти більш жорсткішу позицію. ЄС та Італія неодноразово вели перемовини з Лівією з метою обмежити потік мігрантів, які відпливають звідти. Демократи пропонували укласти договори з країнами походження мігрантів, щоб полегшити процедуру їх видворення на батьківщину. На початку 2017 р. Рим і Тріполі підписали угоду, яка зобов'язала владу Лівії перешкоджати відправленню човнів із мігрантами від своїх берегів. Надалі положення нової урядової міграційної політики стали важливим пропагандистським аргументом партії під час виборчої кампанії.

Праві партії вимагали проведення жорсткої міграційної політики. Вони стверджували, що саме через мігрантів корінні італійці, особливо молодь, не можуть знайти роботу, тому що «мігранти готові працювати за копійки 24/7». Головним «локомотивом» коаліції у цьому питанні був депутат Європарламенту М. Сальвіні, голова «Ліги». Її представники «експлуатували» тему боротьби з нелегальними мігрантами, вели кампанію на ксенофобській платформі й закликали до масової депортації мігрантів, які не мають документів, що дають право перебувати в Італії.

Активна інформаційна кампанія партії співпала із 2016 р., коли Туреччина частково відмовилася бути перевалочним пунктом для біженців. «Ліга» захищала «почорнілу» Італію від європейського курсу «відкритих дверей» щодо біженців, яку проводила Німеччина [18]. Лідер «лігістів» звинуватив Дж. Сороса та інші прогресивні сили у намаганні «перетворити Італію у величезний табір біженців» і обіцяв «очистити» Італію від іммігрантів «будинки за будинком, вулицю за вулицею, площу за площею, при необхідності силоміць» [4]. Як представники опозиції, вони звинуватили уряд у тому,

що він приховує реальну статистику про нелегальних мігрантів, і, що, насправді, їх в'їхало до Італії набагато більше, ніж повідомляли. На їх думку, ситуація у якій ЄС змушує Італію приймати економічних мігрантів і не протестувати, приведе до зростання расизму та політичного екстремізму в країні [5]. Окремі представники партії вдалися до відвертого фашизму. Так, у січневому інтерв'ю один з її представників А. Фонтана згадав про «білу расу, яка опинилась під загрозою» [8]. «Соціальною бомбою, яка готова вибухнути у будь-який момент», назвав проблему мігрантів С. Берлусконі. Він запропонував видворити 600 тисяч нелегалів, а у випадку перемоги пообіцяв призначити на посаду голови МВС лідера «Ліги» М. Сальвіні.

У питаннях міграції відвертими консерваторами й ксенофобами виступив «Рух п'яти зірок» під керівництвом заступника голови нижньої палати парламенту Луїджі Ді Майо. Електорат партії нагадував самого Л. ді Майо, а саме: 31 рік, отримав лише середню освіту й до цього офіційно ніде не працював. Партія вела надактивну роботу з виборцями у блозі Б. Грілло, соціальних мережах, на власних Інтернет-порталах «Tze Tze», «La Fucina». Програми «п'ятизіркових» та «лігістів», які не вважали себе політичними одностайними, багато в чому були подібні у питаннях щодо міграції. Ці партії звинуватили міжнародні громадські організації в тому, що вони допомагають нелегалам перетнути Середземне море й діють у змові з лівійськими контрабандистами. Тобто, організації рятуючи людей, стимулюють мігрантів вирушати у небезпечне плавання, розраховуючи на те, що у випадку біди їм допоможуть. Коаліціанти добилися від уряду прийняття т. зв. «кодексу поведінки» для громадських організацій, який істотно обмежив діяльність останніх [19]. Зокрема, запроваджена вимога мати зброю на борту рятувальних суден, що обмежило принцип нейтралітету гуманітарних організацій, заборона пересаджувати мігрантів з одного корабля на інший, що унеможливило використання швидких та маневрених надувних човнів, якими найоперативніше рятують мігрантів. Опозиційні та «треті» партії намагалися максимально використати міграційний виклик для Італії. Антиміграційна риторика політичних партій Італії на парламентських виборах була зумовлена їх трактуванням міграційної кризи у широкому контексті економічної та політичної кризи в країні, небажанні та неспроможності ЄС допомогти Італії та італійцям подолати їх, підтримці ними особисто В. Путіна й зовнішньої політики Російської Федерації. Усі ці складники були взаємопов'язані, -обумовлені, -посилені й -маніпульовані за змістом і часом. Передусім, це наслідки найважчої за останні сімдесят років економічної кризи, від якої страждала Італія у 2008–2013 рр. За уряду демократів із неї вдалося вийти, але відбулося лише слабке економічне зростання (1–1,5 % ВВП), зовнішній борг країни зріс до 2,3 трлн євро (135 % від ВВП – найгірший показник в ЄС після Греції). Станом на січень 2018 р. безробіття становило 11 % усього населення, а серед молоді – 32 % [3], що стало головною проблемою Італії, особливо на півдні країни. Усе це й жорсткі заходи економії, запроваджені урядом демократів на вимогу ЄС, зумовили «відтік мізків» із країни: із 2008 р. 1,5 млн молодих італійців виїхали до США, Великої Британії, ФРН та Франції. Незадоволення більшості населення тим, що влада «рятує Італію, а не італійців» породило тривалу політичну кризу. Від часу попередніх парламентських виборів у лютому 2013 р. в країні змінилися три прем'єр-міністри – усі представники Демократичної партії; зазнав поразки, запропонований ними, референдум щодо змін Конституції (грудень 2016 р.). Також відбулися зміни у складі, керівництві, ідеології та назві найбільших партій, що, в одному випадку, призвели до втрати частини електорату демократами, а, в іншому – посилення позицій «Ліги» та «Руху п'яти зірок».

Незадоволення економічною ситуацією, політичною кризою зумовило втому італійського суспільства від постійного впливу й утримання мігрантів. За період із 2013 до 2017 рр. до Італії прибули майже 700 тисяч осіб [10]. Із 186 тис. мігрантів, які дісталися Європи через Середземноморські шляхи у 2017 р., країна прийняла 64 %. У цьому ж році наплив біженців в Італії через Середземне море скоротився завдяки домовленості уряду з деякими польовими командирами в Лівії. Проте тривалий час залишалася невизначеною доля осіб, які перебували в центрах тимчасового утримання. У місцях концентрації мігрантів, наприклад, на залізничних вокзалах, стихійних таборах на околицях великих міст, спостерігали гори сміття, зіпсоване майно, погіршення кримінальної ситуації.

Відтоді, як президент Туреччини Р. Ердоган у 2016 р. за домовленістю з ЄС перекрив т. зв. «Балканський маршрут», більша частина мігрантів, які відпливали з Лівії, прибували до Італії через острів Лампедуза або Сицилію. Мігранти із країн на південь від Сахари, Аравійського півострова,

Єгипту, Сирії та Бангладеш намагаються потрапити до країн ЄС переважно з червня до вересня, коли море відносно спокійне. Італія була змушена оформляти цих людей, адже далі італійських берегів їх не пускали. Схвалена у 2015 р. система квотного розподілу мігрантів між усіма країнами ЄС не запрацювала: із запланованих 160 тисяч розселили лише 27 тисяч, насамперед через саботаж із боку країн Східної Європи – Угорщини та Польщі. Австрія, Швейцарія та Франція взагалі закрили свої кордони. Італії пообіцяли виділити додаткові кошти, але за умови виконання певних вимог: пришвидшення обробки заявок на притулок, більшого числа повернення мігрантів на батьківщину, покращення можливостей із прийому біженців, формування спільного для ЄС списку безпечних країн походження, для можливості вислання більшої кількості мігрантів [2].

У такій ситуації праві сили різко виступили проти міграційної політики ЄС, аргументовано переконавши італійців у тому, що Брюссель ставиться до них як до «європейців другого сорту» й не захистив країну від напливу шукачів притулку. Відсутність у країн-членів ЄС солідарної позиції із цих проблем, зумовило посилення антиєвропейського дискурсу більшості фаворитів виборчих перегонів. Частина італійських політиків вважали наплив мігрантів одним із факторів погіршення економічної та демографічної ситуації й закликали до масової депортації нелегальних мігрантів. Якщо до загальних виборів 2013 р. Б. Грілло – засновника «Руху п'ять зірок», актора, коміка за професією, – політичні опоненти називали клоуном, то вже у 2016 р. за ним закріпилося прізвисько – італійський Трамп [16]. Тому погоджуємось із думкою французької газети «Monde» про те, що підсумки виборів 2018 р. «розбили союз Берлін – Париж – Рим у пошуку розумної політики щодо питань безкінечного притоку біженців та мігрантів» [13]. Протестні суспільні настрої націоналістичні партії Італії згармонізували, зманіпулювали, зі своєї сторони, підтримкою зовнішньої політики Росії й особисто В. Путіна. Зі сторони Росії, ці настрої були вміло зрежисовані у євроскептичні, антиглобалістські тренди. У жовтні 2014 р. в інтерв'ю російській газеті «Взгляд» М. Сальвіні стверджував, що «Ліга Півночі» завжди поділяла ідеї та цінності, які «захищає Путін – національний і економічний суверенітет, ідентичність народів, виступає проти масової імміграції» [7], а у січні 2015 р. заявив журналістам: «нам було б краще, як би у нас був Путін в Італії» [1]. Логічно, що основою порозуміння його партії з партією «Єдина Росія» була спільна боротьба з незаконною міграцією та ісламським тероризмом.

Передвиборча кампанія в Італії перетворилася на поле інформаційної битви між РФ та ЄС. Російські мас-медіа не приховували, що прихід до влади в Італії правоцентриста С. Берлусконі, давнього приятеля В. Путіна, був найбільш прийнятним для Москви результатом парламентських виборів. Тому партійні засоби масової комунікації «п'ятизіркових», телеканали медіаімперії С. Берлусконі часто розміщували матеріали російських пропагандистських ресурсів. Наприклад, трансливали сюжети про те, що до 2065 р. квота на прийняття Італією мігрантів може досягти 40 % [15], публікації, в яких «товариша Сільвіо» подавали як політика, з думкою якого згодні всі італійці, а М. Сальвіні – як лідера, здатного захистити Італію від нав'язаної Німеччиною політики «відкритих дверей» щодо біженців [11]. У контексті проблем, пов'язаних із міграцією, російські «фейк-ньюз» згадували українців. Наприклад, у матеріалі «Во что превратили Италию мигранты: насилие, кражи, ненависть и грязь» йшлося про те, що «конкуренцію им (мігрантам в Італії – С. К.) теперь составляют граждане вставшей на европейский путь Украины. Мигрантов они ненавидят, постоянно возмущаясь: «Что це такое! Неграм деньги за так дают, а нам за них работать надо!» [20]. У цьому ж матеріалі простежується провокаційна спроба зіштовхнути інтереси італійців із діяльністю й настановами католицької церкви та особисто Папи Римського Франциска, який вважає «мігрантів – даром божим, а не тягарем». Автор публікації висловлює в'їдливо-саркастичні зауваження на адресу Папи Франциска, який «неодноразово нагадував, що він сам син мігрантів. Правда, він не повідомляє, чи отримали його батьки-італійці житло в Аргентині від католицької церкви, платив їм соціальну допомогу уряд країни або вони просто почали працювати й винайняли за свій кошт житло» (свідомо наводимо довгу цитату, щоб точніше передати зміст – С. Кулик). Антиміграційну риторику політичні партії Італії поєднали з санкціями, запровадженими ЄС проти Росії, «тиснувши» на свідомість виборців тим, що санкції завдали мільярдних збитків економіці Італії та позбавили італійців 200 тисяч робочих місць. Таким чином, російські медіа, боти та тролі посилили позиції антимігрантських партій – «Руху п'ять зірок» і, передусім, «Ліги», натомість проєвропейські сили – Демократична партія Італії та уряд М. Ренці щоразу зазнавали нападок.

Уміле взаємопоеднання згадуваних нами елементів призвело до того, що за підсумками голосування Італія стала першою країною в історії ЄС, в якій сукупну більшість голосів отримали радикальні популісти, ультраправі, євроскептики та мігрантофоби, а також прихильники російського лідера В. Путіна. Вибори чітко показали, що італійці обрали нові обличчя в політиці, які запропонували зрозумілу й доступну для них альтернативу.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Парламентська виборча кампанія 2018 р. в четвертій за значимістю країні ЄС була однією з найбільш расистських кампаній із-поміж усіх і закріпила нові особливості італійської політики – протистояння двох сил: поміркованої міграційної та крайньою антиміграційної. Праві партії успішно використали ворожі настрої певної частини італійського суспільства щодо мігрантів. На їхнє переконання, міграційна криза негативно вплинула на економічну й демографічну ситуацію в країні, а тому Італія мусить посилити боротьбу з нелегалами, скасувати пільги й значно скоротити прийом іммігрантів, насамперед із африканських країн. Зважаючи на суспільні настрої, навіть Демократична партія Італії була змушена декларувати активнішу боротьбу з мігрантами та нелегалами. Праві партії використали запровадження санкцій ЄС проти Росії, її зовнішню політику для посилення євроскептицизму, своїх внутрішньополітичних позицій. Італійці обрали молодих політиків – лідерів «Руху п'яти зірок» і «Ліги», які відкинули політкоректність і запропонували прості шляхи вирішення наболілих проблем. За підсумками голосування на перший план італійської політики вийшли популістські, антимігрантські, євроскептичні партії, симпатичні президенту Росії В. Путіна та її зовнішньої політики.

Джерела та література

1. Антонова Д. Лига Севера: «Нам было бы лучше, если бы в Италии был Путин» / Д. Антонова [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <https://regnum.ru/news/2367839.html>
2. Везель Б. Італія дарма розраховувала на солідарність ЄС у кризі біженців / Б. Везель, Ю. Шейко [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <https://www.dw.com/uk/%D1%96%D1%82%B2/a-39593410>
3. Вибори в Італії: триумф правих і популістів, але жодного переможця [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://tyzhden.ua/World/210458>
4. Владимир Путин выиграл выборы в Италии [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://zavtra.ru/blogs/v.putin_viigral_vibori_v_italii
5. Выборы в Италии: основные игроки, идеологии, прогнозы. Интервью Геополитики.ру с Джанлукой Савоини [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://www.geopolitica.ru/article/vyborgy-v-italii-osnovnye-igroki-ideologii-prognozy>
6. Ерман Г. Вибори в Італії: триумф євроскептиків та труднощі Берлусконі / Г. Ерман [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <https://www.bbc.com/ukrainian/features-43292781>
7. Італія. «Добрий поліцейський» Старої Європи [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <https://dt.ua/international/italiya-dobriy-policeyskiy-staroyi-yevropi-.html>
8. Кашей И. Предстоящие выборы в Италии. Что они значат для Украины? / И. Кашей [Электронный ресурс]. – Режим доступа : https://lb.ua/world/2018/02/26/391018_predstoyashchie_vibori_italii.html
9. Кот Р. Вибори в Італії: чи небезпечне повернення друга Путіна / Р. Кот [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://qha.com.ua/ua/analitika/vibori-v-talii-chi-nebezpechne-povernennya-druga-putina/27797/>
10. Куса І. «Італія передусім»: чим завершаться парламентські вибори в Італії? / І. Куса [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://hvylya.net/analytics/politics/italiya-peredusim-chim-zavershatsya-parlamentski-vibori-v-italiyi.html>
11. Кухалейшвілі Г. Вибори в Італії: Головоломка для України та Євросоюзу / Г. Кухалейшвілі [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <https://ua.112.ua/statji/vyborgy-v-italii-holovolomka-dlia-ukrainy-ta-yevrosoiuzu-435758.html>
12. «Левые, правые – это всё атрибуты прошлого»: мэр Рима в интервью RT [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://russian.rt.com/world/article/390769-mer-rima-intervyu>
13. Мировые тренды: итоги выборов в Италии, лишний миллиард в «бедной» Украине [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://rian.com.ua/abroad/20180307/1033029446/itogi-vyborgy-Italy-milliard-Ukraine.html>
14. Парламентські вибори в Італії: суспільні настрої радикалізуються? [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://www.polradio.pl/5/132/Artykul/352623>

15. Парламентські вибори в Італії: як на відносинах з Україною позначиться перемога симпатиків Кремля [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ukr.segodnya.ua/ukraine/parlamentskie-vybory-v-italii-kak-na-otnosheniyah-s-ukrainoy-skazhetsya-pobeda-simpatikov-kremlya-1119674.html>
16. Политический кризис в Италии: победа лозунга «В задницу!». Кто такой Бeppe Грилло, которого называют самым опасным человеком в Европе [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://meduza.io/feature/2016/12/05/politicheskiy-krizis-v-italii-pobeda-lozunga-v-zadnitsu>
17. Ранкова кава з політологами (02 березня 2018 р.). Вдовиченко Вікторія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://leviafan.org.ua/%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0-%D0%BA%D0%B0%D0%B2%D0%B0-%D0%B7->
18. Спиридонов Р. Итоги выборов в Италии: перемена сил «слева – направо» или очередной этап трансформистской политики / Р. Спиридонов [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://ura-inform.com/ru/politics/2018/03/17/123itogi-vyborov-v-italii-peremena-sil-sleva-napravo-ili-ocherednoj-etap>
19. Токарюк О. Як Європа намагається зупинити потік мігрантів / О. Токарюк [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://hromadske.ua/posts/yak-yevropa-namahaietsia-zupnyuty-potik-mihrantiv>
20. Тулин В. Во что превратили Италию мигранты: насилие, кражи, ненависть и грязь / В. Тулин [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://riafan.ru/670691-vo-cto-prevratili-italiyu-migranty-nasilie-krazhi-nenavist-i-gryaz>.

References

1. Antonova D. Lyga Severa: «Nam bylo by luchshe, esly by v Italyy byl Putin» / D. Antonova [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupf : <https://regnum.ru/news/2367839.html>
2. Vezel B. Italiia darma rozrakhovuvala na solidarnist YeS u kryzi bizhentsiv / B. Vezel, Yu. Sheiko [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <https://www.dw.com/uk/%D1%96%D1%82%B2/a-39593410>
3. Vybory v Italii: triumf pravyykh i populistiv, ale zhodnoho peremozhtsia [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://tyzhden.ua/World/210458>
4. Vladymyr Putyn vyygral vybory v Italyy [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupa : http://zavtra.ru/blogs/v.putin_viigral_vibori_v_italii
5. Vybory v Italyy: osnovnye yhroky, ydeologyy, prognozy. Interviu Geopolytyky.ru s Dzhanlukoiu Savoyuy [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupa : <https://www.geopolitica.ru/article/vybory-v-italii-osnovnye-igroki-ideologii-prognozy>
6. Erman H. Vybory v Italii: triumf ievroskeptykiv ta trudnoshchi Berlusconi / H. Erman [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <https://www.bbc.com/ukrainian/features-43292781>
7. Italiia. «Dobryi politseyskiy» Staroi Yevropy [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <https://dt.ua/international/italiya-dobriy-policeyskiy-staroyi-yevropi-.html>
8. Kashchei I. Predstoiashchye vybory v Italyy. Chto ony znachat dlia Ukrainy? / I. Kashchei [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupa : https://lb.ua/world/2018/02/26/391018_predstoyashchie_vibori_italii.html
9. Kot R. Vybory v Italii: chy nebezpechne povernennia druha Putina / R. Kot [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://qha.com.ua/ua/analitika/vibori-v-talii-chi-nebezpechne-povernennya-druga-putina/27797/>
10. Kusa I. «Italiia peredusim»: chym zavershatsia parlamentski vybory v Italii? / I. Kusa [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://hvylya.net/analytics/politics/italiya-peredusim-chim-zavershatsya-parlamentski-vibori-v-italiyi.html>
11. Kukhaleishvili H. Vybory v Italii: Holovolomka dlia Ukrainy ta Yevrosoiuzu / H. Kukhaleishvili [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <https://ua.112.ua/statji/vybory-v-italii-holovolomka-dlia-ukrainy-ta-yevrosoiuzu-435758.html>
12. «Levye, pravye – eto vse atrybuty proshlogo»: mer Ryma v ynterviu RT [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupa : <https://russian.rt.com/world/article/390769-mer-rima-intervyu>
13. Myrovye trendy: ytohy vyborov v Italyy, lyshnyi myllyard v «bednoi» Ukrainy [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupa : <https://rian.com.ua/abroad/20180307/1033029446/itogi-vybory-Italy-milliard-Ukraine.html>
14. Parlamentski vybory v Italii: suspilni nastroi radykalizuiutsia? [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.polradio.pl/5/132/Artykul/352623>
15. Parlamentski vybory v Italii: yak na vidnosynakh z Ukrainoiu poznachytsia peremoha sympatykiv Kremliia [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <https://ukr.segodnya.ua/ukraine/parlamentskie-vybory-v-italii-kak-na-otnosheniyah-s-ukrainoy-skazhetsya-pobeda-simpatikov-kremlya-1119674.html>
16. Polytycheskiy kryzys v Italyy: pobeda lozunha «V zadnicu!». Kto takoi Beppe Grillo, kotorogo nazyvaiut samym opasnym chelovekom v Evrope [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupa : <https://meduza.io/feature/2016/12/05/politicheskiy-krizis-v-italii-pobeda-lozunga-v-zadnitsu>

17. Rankova kava z politolohamy (02 bereznia 2018 r.). Vdovychenko Viktoriia [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://leviafan.org.ua/%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0-%D0%BA%D0%B0%D0%B2%D0%B0-%D0%B7->
18. Spirydonov R. Ytohy vyborov v Italyy: peremena syl «sleva – napravo» yly ocherednoi etap transformytskoi polytyky / R. Spirydonov [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupa : <http://ura-inform.com/ru/politics/2018/03/17/123itogi-vyborov-v-italii-peremena-sil-sleva-napravo-ili-ocherednoj-etap>
19. Tokariuk O. Yak Yevropa namahaietsia zupynyty potik mihrantiv / O. Tokariuk [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <https://hromadske.ua/posts/yak-yevropa-namahaietsia-zupynyty-potik-mihrantiv>
20. Tulyan V. Vo chto prevratyly Italiyu mygranty: nasylye, krazhy, nenavyst i hriaz / V. Tulyan [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupa : <https://riafan.ru/670691-vo-chto-prevratili-italiyu-migranty-nasilie-krazhi-nenavist-i-gryaz>.

Кулик Сергей, Шмарова Наталья. Радикализация антимиграционной риторики политических партий Италии на парламентских выборах 2018 г. Проанализированы высказывания политиков и положения избирательных программ крупнейших политических партий Италии по проблемам миграции и беженства во время проведения внеочередных парламентских выборов 2018 года. Выяснено как миграционный кризис повлиял на внутривнутриполитическое развитие страны и ее внешнюю политику. Изучены особенности радикализации антимиграционной риторики политических партий. Утверждаем, что оппозиционные («Вперед, Италия!», «Лига») и контрсистемные партии «Движение пяти звезд» для победы на выборах максимально использовали миграционный вызов для Италии. Антимиграционная риторика политических партий была обусловлена их трактовкой миграционного кризиса в контексте экономического и политического кризиса в стране, нежелании и неспособности ЕС помочь Италии и итальянцам преодолеть их, поддержке ими лично В. Путина и внешней политики Российской Федерации. Важно, что все эти составляющие были взаимосоединены, -обусловлены, -усилены и -манипулированы по содержанию и времени. Антимиграционные лозунги обострили конкуренцию между идейными платформами политических партий и их борьбу за голоса избирателей.

Ключевые слова: выборы, политические партии, правые, мигранты, кризис беженцев, миграционная политика, депортация, популизм.

Kulyk Sergey, Shmarova Nataliya. Radicalization of the Anti-Immigration Rhetoric of the Political Parties of Italy in the 2018 Parliamentary Elections. The statements of politicians and the position of the election programs of the largest political parties of Italy on migration and refugee issues during the extraordinary parliamentary elections of 2018 are analyzed. It was clarified how the migration crisis affected the country's internal political development and its foreign policy. Features of radicalization of anti-migration rhetoric of political parties were studied. We argue that the opposition («Forward Italy», «League») and the counterpart system «Movement of Five Stars» used the migration challenge for Italy to win the election as much as possible. The anti-migration rhetoric of political parties was due to their interpretation of the migration crisis in the context of the economic and political crisis in the country, the reluctance and inability of the EU to help Italy and Italians overcome them, with their support of V. Putin and the foreign policy of the Russian Federation. It is important that all these components are mutually interconnected, conditioned, enhanced and manipulated by content and time. The anti-migration slogans exacerbated the competition between the ideological platforms of political parties and their struggle for voters' voices.

Key words: elections, political parties, ultra-right, migrants, refugee crisis, migration policy, deportation, populism.

Стаття надійшла до редколегії
01.10.2018 р.